

Egedy Gergely¹

Végjáték a Westminsterben: Johnson kontra parlament

A *brexít* három és fél évet felemésztő, gyakorta szinte már abszurdba forduló folyamatban a westminsteri törvényhozásnak kezdettől fogva kulcsszerep jutott. Ezt a szerepet nem egyszerűen csak kiemelt jelentőségűként jellemezhetjük, ami teljesen érthető a kérdés alkotmányos természetét és rendkívüli súlyát tekintve, hanem olyanként is, amely kifejezetten ellentmondásos volt, mert a brit politikai rendszer működésének hagyományaival ütközött. A végrehajtó és a törvényhozó hatalom drámai küzdelmére utalunk, a parlamenti szuverenitás klasszikus brit doktrínájának a belső meghasonlására, amelyre a szigetország történetében csak igen ritkán akadt példa. A „brit politikai tradíció”, amint azt Hall, Marsh és Vines fontos tanulmányukban hangsúlyozzák, egyértelműen az erős végrehajtó hatalom elvét karolja fel, ez azonban a brexit ügyében nem tudott érvényesülni.² Az alábbi írásban arra vállalkozom, hogy a kormányzat és a parlament küzdelmének legutolsó szakaszát tekintsem át röviden, vagyis azt a periódust, amely Boris Johnson hivatalba lépésétől, 2019 júliusától a konzervatívok számára nagy sikert hozó s a két hatalmi központ szembenállását megszüntető választás kampányának a kezdetéig, a parlament feloszlásáig (2019. november) tartott. E szakasz áttekintése még úgy is elkészíthető, hogy a szélesebb értelemben vett brexit folyamata, az Egyesült Királyság és az Európai Unió új kapcsolatrendszerének a kiépítése e sorok írásakor, 2019 januárjában még egyáltalán nem zárult le.

May kudarca

Sajátos paradoxont láthatunk abban, hogy míg az Egyesült Királyság a brexit legfontosabb célját épp parlamenti szuverenitásának teljes helyreállításában jelölte meg,

¹ Egyetemi tanár, Nemzeti Köszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Kormányzástani és Közpolitikai Tanszék. Kapcsolat: egedy.gergely@uni-nke.hu. ORCID ID: 0000-0001-5774-7568.

² Matthew Hall – David Marsh – Emma Vines: A changing democracy: contemporary challenges to the British political tradition. *Policy Studies*, 39. (2018), 4. 365–382. Ld. még: Egedy Gergely: Brexit: a brit demokrácia próbatétele. *Magyar Szemle*, 29. (2019), 3–4. 6–16.

a westminsteri törvényhozás szinte kezdettől fogva fékezni igyekezett a kilépést.³ A népszavazást kiíró David Cameron lemondása után miniszterelnökké választott Theresa May – az általa sűrűn emlegetett *Brexit means Brexit*, azaz „a brexit kilépést jelent” megállapítás szellemében – egy viszonylag kemény brexit mellett kötelezte el magát, miközben a 2015-ben megválasztott törvényhozás tagjainak az álláspontja erősen megoszlott e kérdésben. Nemcsak az ellenzéki képviselők döntő többsége ellenezte a kilépést, hanem a toryk körében is szép számmal voltak EU-pártiak. A 2017 júniusára kiírt előrehozott választással May változtatni kívánt ezen, ám a kísérlete balul sült el: pártja elveszítette abszolút parlamenti többségét, és innentől fogva már csak a legerősebb északír protestáns párt, a Demokratikus Unionista Párt (DUP) 10 képviselőjének a támogatásával tudott kormányozni – egyre gyengébb pozícióból. 2018 nyarán a parlament csak azzal a feltétellel fogadta el a brit EU-tagság visszavonását és az uniós eredetű jogszabályoknak a brit jogrendbe való átvezetését kimondó törvényt (*Great Repeal Bill*), hogy az Európai Unióval folytatott tárgyalások lezárása után a kilépési egyezményt a parlamentnek is el kell fogadnia.⁴ Emlékeztet, hogy a May által 2018 novemberében megkötött egyezményt a westminsteri törvényhozás három alkalommal is leszavazta. (Rendhagyó módon az EU-pártiakkal együtt szavaztak a *hard Brexit* azon elszánt hívei is, akik viszont May Brüsszelnek tett engedményeit sokallták; ők alkották az úgynevezett „Európai Kutatási Csoportot” [*European Research Group*] Jacob Rees-Mogg vezetésével.)⁵ A képviselők többsége azonban egyetlen más megoldás mellett sem tudott felsorakozni. Teljes pathhelyzet alakult ki, s bár az eredeti „menetrend” szerint az Egyesült Királyságnak 2019. március 29-én, vagyis a kilépési kérelem benyújtásának második évfordulóján ki kellett volna lépnie az EU-ból, ez elmaradt. May körül elfogyott a levegő, a többségében brexitellenes parlamenttel szemben elveszítette mozgásterét, és 2019 májusában kénytelen volt lemondani. Az Európai Unió 2019. október 31-ig haladékot adott a szigetországnak valamiféle – Brüsszel számára is elfogadható – egyezmény kidolgozására.

A parlament felfüggesztése

Az utódlásért megindult harcban Boris Johnson, a 2016-os brexitkampány „arca” és frontembere mindenekelőtt azért nyerte el párttársainak a bizalmát, mert ő mutatkozott az EU-ból való távozás legharciasabb hívének, olyannak, aki egyértelműen

³ A parlament szerepének az előzményeihez ld. Szabó Zsolt: A parlament a Brexitben: cselekvő vagy szenvedő alany? *Parlamenti Szemle*, 1. (2016), 2. 96–112.

⁴ European Union (Withdrawal) Act 2018.

⁵ Az ERG-hez: Steven Swinford: Jacob-Rees Mogg to lead Eurosceptic tory MPs and ‘hold Government to account’ over Brexit. *Daily Telegraph*, 2018. január 16.

jelezte, hogy kész az országot akár megállapodás nélkül is kiléptetni (*no deal Brexit*). Johnson július 24-én foglalta el a miniszterelnöki posztot, következetesen azt hangsúlyozta, hogy október végéig „ha törik, ha szakad”, végrehajtja a brexitet.⁶

Azzal természetesen neki is számolnia kellett, hogy a westminsteri parlament ehhez aligha lesz partner, s így – széles körű meglepetést, sőt sokak felháborodását kiváltva – augusztus 28-án megkérte a királynőt, hogy függessze fel a parlamentet szeptember 10-étől öt hétre, október 14-ig. (A választott eljárás neve *prorogation*, megkülönböztetendő más hasonló célú eljárástól.) A célja egyértelműen az volt, hogy a brexittelenes képviselőknek jóval kevesebb időt hagyjon olyan lépések megtételére, amelyek meghiúsíthatják az október végi kilépést. A nyilvánosság előtt azonban azzal érvelt, hogy fontos reformokat tervez, ezért mindenképpen új ülészakot kell kezdeni, királynői beszéddel. A brit alkotmányos hagyomány szerint az uralkodónak „illik” a miniszterelnök kívánságát teljesíteni, s II. Erzsébet eleget is tett a kérésnek, ezzel azonban még semmi sem dőlt el.⁷

A nyári parlamenti szünet végeztével, szeptember 3-án összeült az alsóház, és rögtön sor is került az első „ütközetre”. S ebben a kormányzat súlyos vereséget szenvedett. Szeptember 4-én az ellenzéki képviselők az EU-párti torykkal együtt többséget alkotva, Hilary Benn munkáspárti képviselő javaslatára megszavaztak egy törvényt, amely arra irányult, hogy megkösse Johnson kezét, vagyis hogy megakadályozza egy rendezetlen brexit lehetőségét október 31-ével. Egészen pontosan azt mondta ki a Benn-törvény, hogy amennyiben október 19-ig a parlament nem fogad el egy brexit-megállapodást, és olyan döntést sem hoz, hogy az ország megállapodás nélkül távozzék az EU-ból, akkor a kormányfő köteles kérelmezni a kilépés elhalasztását 2020. január 31-ig.⁸ (Tegyük hozzá: az EU-tag-ság megállapodás nélküli megszüntetését az alsóház már áprilisban elutasította.)

E kudarc után Johnson kijelentette: ha öt tehetetlenségre kárhoztatják, azzal valóban az EU kezébe adják a döntést, s így nem marad más eszköze, mint új választás kiírása. Rögtön be is nyújtott egy javaslatot arról, hogy akkor október 15-re írjanak ki előrehozott választást. Ez a lépés azonban nem ígérkezett könnyűnek, s nem is bizonyult annak, hiszen a 2011-ben David Cameron kormánya által elfogadtatott új parlamenti törvény a képviselők kétharmadának a támogatásához kötötte az Alsóház feloszlatásának és új választás kiírásának lehetőségét. Ez a támogatás pedig nem volt meg.⁹ Miután a vita hevében egy tory képviselő látványosan átült a liberális demokratákhoz, a kormányzat egyfős többségét is elveszítette.

⁶ BBC: Boris Johnson becomes the UK's new prime minister. *BBC Newsround*, 2019. július 24.

⁷ BBC: Parliament suspension: Queen approves PM's plan. *BBC News*, 2019. augusztus 28.

⁸ Graeme Cowie: The Benn-Burton bill: another Article 50 extension? *House of Commons Library*, 2019. szeptember 4.

⁹ Bill Chappell – Brakkton Booker: Brexit: Parliament rejects Boris Johnson's call for new elections. *NPR (National Public Radio)*, 2019. szeptember 4.

A Munkáspárt felettébb kényes döntés elé került, hiszen már hosszú ideje új választást követelt, de ugyanakkor erősen tartott is az erőpróba kimenetelétől; vezetője, Jeremy Corbyn azt az érvelést választotta, hogy csak akkor támogatna egy új választást, ha a *no-deal Brexit* elleni, szeptember 4-én elfogadott törvény úgymond „biztossá” válik, azaz elfogadja a Lordok Háza, és megkapja a királynő jóváhagyását is.¹⁰ A Labour Partyhoz hasonlóan a liberális demokraták és a Skót Nemzeti Párt is félt az új választástól, mivel a közvélemény-kutatások egyértelműen konzervatív fölényt jeleztek, így aztán – ekkor még – az ellenzék egésze arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem támogat előrehozott választást.

A felfüggesztés érvénytelenítése

Johnsont eközben más vonalon is súlyos presztízsvesztés érte. Az uralkodót természetesen nem lehet perelni, de a neki „tanácsolt” lépés jogosságát már igen, s ezért többen bírósági úton is megtámadták a parlament ötletes felfüggesztésére irányuló augusztus végi kezdeményezést, azt „alkotmányos merényletnek” minősítve. Szeptember 24-én a Legfelső Bíróság jogellenesnek nyilvánította a felfüggesztést, amely – az elnök, Brenda Hale szavai szerint – „észszerű indokolás nélkül meghíúsította, illetve lehetetlenné tette a parlament számára alkotmányos funkcióinak betöltését”.¹¹ (Tegyük ehhez hozzá: előzőleg viszont egy alacsonyabb szintű bírósági ítélet úgy szólt, hogy Johnson jogszerűen cselekedett, amikor a felfüggesztést kérte. Nem egyszerű kérdésről van tehát szó, jó néhányan azt is vitatják, hogy a Supreme Court valójában illetékes-e az ügyben, hiszen a parlamenti szuverenitás brit elve a törvényhozást érintő ügyekben szűkebb mozgásteret ad a bíróságoknak, mint az európai kontinensen.) Az alsóház elnöke, a brexitellenes kezdeményezéseket elég nyíltan felkaroló John Bercow mindenesetre azonnal be is jelentette, hogy a képviselőket haladék nélkül összehívja, hiszen az ítélet értelmében az ülészak tulajdonképpen nem is lett lezárva. A parlamenti munka tehát folytatódott, de október 2-án a kormányfő ismét kérte az uralkodót az ülészak berekesztésére, ám ezúttal mindössze hat napra, hogy október 14-én a királynői beszéddel meghirdethesse az új kormányprogramot. Erre sor is került.

Október 17-ére, az EU brexitügyi csúcserkeztetének kezdetére Johnsonnak sikerült kiharcolnia egy új kilépési megállapodást az Európai Unióval, miután az Ír-szigeten levő határ ügyében megegyezett Leo Varadkar ír

¹⁰ Jeremy Corbyn: Let this Bill pass and we will back an election. *Labour*, 2019. szeptember 4.

¹¹ BBC: Supreme Court: Suspending Parliament was unlawful, judges rule. *BBC News*, 2019. szeptember 24.

miniszterelnökkel. Az Egyesült Királyság jelentős engedményeket tett azért, hogy úgy léphessen ki a vámunióból, hogy eközben az ír–északír határ is nyitva maradjon. A korábbi egyezményben szereplő *backstop*, vagyis „tartálék-megoldás” kiiktatását Johnson komoly sikernek tekintette, és ekként is kommunikálta, s ezzel sikerült leszerelnie a fentebb már említett Európai Kutatási Csoport (ERG) ellenállását. Az északír DUP támogatását viszont nem nyerte el a megoldás, mert ezzel az ellenőrzések – szimbolikusan – a két szigetet elválasztó Ír-tengerre kerültek.¹² A kormánynak a parlamenttel folytatott küzdelme új elemmel bővült.

Október 19-én, az alsóház rendkívüli szombati ülésnapján Johnson betejegyeztette az indítványt az új brexit-megállapodás jóváhagyására. A miniszterelnöknek azonban nem volt módja az egyezményről magáról közvetlenül megszavaztatni a parlamentet, mert Oliver Letwin, a tekintélyes EU-párti tory képviselő keresztülvitt egy módosító indítványt, amelynek alapján mindaddig el kellett halasztani a szavazást a megállapodásról, amíg annak a brit jogrendszerbe való beemelését külön törvény ki nem mondta.¹³ Más szavakkal: előbb a kilépés feltételrendszerének jogi szövegét kellett törvénybe iktatni. Bár a kormányzat sokáig azt sugallta, hogy lehet még kibúvót találni a Benn-törvény alól, a Letwin-módosító fényében 19-én este Johnson végül is eleget tett a parlament szeptember 4-én megszavazott utasításának, hiszen a megszabott határidőre nem volt jóváhagyott kilépési egyezmény. Elküldte a halasztási kérelmet Brüsszelbe, a törvényhozók által már előre megszövegezett formában, ám felettébb szokatlan módon: azt nem írta alá. Majd egy második levelet is küldött az EU-nak, azt már alá is írva, s ebben azt fejtegette, miért nem ért egyet a brexitre adandó további haladékkal.¹⁴

A leszavazott menetrend

E fejlemény persze még nem feltétlenül zárta ki az egyezmény október 31-ig történő elfogadását, de az idő fogytával ehhez jelentékenyen gyorsítani kellett volna. Az új egyezmény gyakorlati megvalósításához elengedhetetlennek nyilvánított törvényjavaslatot a kormányfő sietve, már október 22-én az alsó-

¹² E tanulmánynak természetesen nem feladata a megállapodás érdemi elemzése. Ehhez részletebben ld. BBC: What is in Boris Johnson's new deal with the EU? *BBC News, Reality Check*, 2019. október 24.

¹³ Kate Proctor: What does the Letwin amendment mean for Brexit timetable? *The Guardian*, 2019. október 19.

¹⁴ BBC: Boris Johnson's Brexit delay letters in full. *BBC News*, 2019. október 20.

ház elé terjesztette, amely azt 329 igen, 299 nem ellenében meg is szavazta.¹⁵ Ez volt Johnson első parlamenti győzelme hivatalba lépése óta, s ehhez még azt is érdemes hozzátennünk, hogy először alakult ki a törvényhozásban valamilyen többség egy brexitegyezmény mögött. A miniszterelnöknek azonban mégis le kellett tennie arról a reményéről, hogy a kilépést gyorsított tempóban, október 31-ig ratifikáltatja, az ehhez szükséges szavazást ugyanis elbukta. A kormány erre vonatkozó javaslata, amelyet még ugyancsak október 22-én terjesztettek elő, azt indítványozta, hogy mindössze három nap alatt tárgyalják le és fogadják el a 115 oldalas törvényjavaslatot. A gyorsított „menetrendet” 322 nemmel, 308 igen mellett buktatták el – a képviselők hivatalosan kinyilvánított álláspontja az volt, hogy több időre van szükség az egyezményben foglaltak megtárgyalására. Valójában az ellenzéki képviselők jó néhány módosító javaslatot be akartak terjeszteni, amelyekkel az eredeti tartalom is sokat változtathattak volna, ez pedig a háromnapos menetrendbe nem fért volna bele. (Konkrét tervként emlegették, hogy az ellenzék beleírathatja a törvénybe, az Egyesült Királyság mégsem hagyja el a vámuniót.)¹⁶ Így aztán az alsóház ismét megghiúsította Johnson tervét. A miniszterelnök válasza e fejleményre az volt, hogy az EU újabb döntéséig felfüggesztette a kilépési törvényjavaslat vitáját – és közölte, felkészülnek akár a *no-deal Brexit* eshetőségére is.¹⁷ A parlament „saját magát kötötte gúzsba”, jelentette ki, hozzátéve, nem fogja hagyni, hogy ez a helyzet sokáig fennálljon. Johnson, aki ekkor már végleg eltökélte, hogy a patthelyzet feloldásához új választást írat ki, személyesen kért bocsánatot a konzervatív szavazóktól azért, hogy nem tudta beváltani az október 31-i brexitre vonatkozó ígéretét.¹⁸

A választás kiírása

Október 28-án a brit kormány hivatalos értesítést küldött Brüsszelbe az állam- és kormányfők alkotta Európai Tanácsnak arról, hogy elfogadja a brexit halasztásáról szóló döntést, ezzel bizonyossá téve, hogy az addigi határnappal, 31-ével nem lép ki az EU-ból. Donald Tuskhoz intézett levelében Johnson hangsúlyozta, hogy kormánya nem a saját akaratából döntött így, s utalt arra, hogy attól tart, a jelenlegi parlament mindaddig nem fogja ratifikálni az általa

¹⁵ Emilio Casalicchio: MP's back Boris Johnson's Brexit deal – so far. *Politico*, 2019. október 22.

¹⁶ Heather Stewart – Daniel Boffey: MPs reject Boris Johnson's attempt to fast-track Brexit deal. *The Guardian*, 2019. október 22.

¹⁷ BBC: Brexit bill 'in limbo' as MPs reject timetable. *BBC News*, 2019. október 22.

¹⁸ Gregory Katz: 'Deep regret': Boris Johnson apologizes for missing Brexit. *Associated Press*, 2019. november 3.

megkötött kilépési egyezményt, amíg lehetősége van további halasztásokra.¹⁹ E meggyőződésével összefüggésben már ugyanezen a napon előterjesztette javaslatát a december 12-re tervezett választásról, az indítvány azonban, a kétharmados támogatás hiányában, elbukott. A következő napon, 29-én viszont mégis sikerült elfogadtatni az új választás tervét, méghozzá 438 igennel, 20 nem ellenében: részben annak köszönhetően, hogy az ellenzéki pártok egysége megbomlott, miután a Liberális Demokrata Párt és a Skót Nemzeti Párt feladta korábbi ellenállását, részben pedig annak, hogy – rendhagyó módon, a 2011-es parlamenti törvényt megkerülve – olyan „egyszerű törvény” formájában terjesztette elő a javaslatát, amelyhez nem volt szükség a kétharmados támogatásra.²⁰ Október 31-én, 10 éves szolgálat után távozott posztjáról az alsóház „emblemikus” elnöke, John Bercow, aki a saját jogkörében – olykor azon még túl is lépve – mindent megtett a brexitellenes, EU-párti képviselők támogatása érdekében.²¹ Az ő tevékenysége kétségtelenül hozzájárult a parlament önálló szerepének az erősítéséhez.

Az alsóház november 6-án éjfélkor feloszlott, s ezzel kezdetét vette az előrehozott választás kampányidőszaka. A kampányban Johnson következetesen hangsúlyozta, hogy ő nem kívánt volna előrehozott választást, azt azért kellett kiírni, mert a parlament megakadályozta a brexitet. Hogy ki miként vélekedik a brexitről, az egy dolog, az viszont, hogy a 2017-ben megválasztott parlament valóban meglehetősen következetességgel igyekezett akadályozni a May- és Johnson-kormányok törekvését az EU-ból való kilépés végrehajtására, elég határozottan állítható.

¹⁹ UK Government: Prime Minister’s letter to President Donald Tusk. *Gov.uk*, 2019. október 28.

²⁰ BBC: UK set for 12 December general election after MPs’ vote. *BBC News*, 2019. október 29.

²¹ BBC: John Bercow steps down as Commons speaker. *BBC News*, 2019. október 31.

Felhasznált irodalom

- BBC: Boris Johnson becomes the UK's new prime minister. *BBC Newsround*, 2019. július 24. Online: www.bbc.co.uk/newsround/49081103
- BBC: Parliament suspension: Queen approves PM's plan. *BBC News*, 2019. augusztus 28. Online: www.bbc.com/news/uk-politics-49493632
- BBC: Supreme Court: Suspending Parliament was unlawful, judges rule. *BBC News*, 2019. szeptember 24. Online: www.bbc.com/news/uk-politics-49810261
- BBC: Boris Johnson's Brexit delay letters in full. *BBC News*, 2019. október 20. Online: www.bbc.com/news/uk-50114538
- BBC: Brexit bill 'in limbo' as MPs reject timetable. *BBC News*, 2019. október 22. Online: www.bbc.com/news/uk-politics-50146182
- BBC: What is in Boris Johnson's new deal with the EU? *BBC News, Reality Check*, 2019. október 24. Online: www.bbc.com/news/uk-50083026
- BBC: UK set for 12 December general election after MPs' vote. *BBC News*, 2019. október 29. Online: www.bbc.com/news/uk-politics-50229318
- BBC: John Bercow steps down as Commons speaker. *BBC News*, 2019. október 31. Online: www.bbc.com/news/uk-politics-50242631
- Casalicchio, Emilio: MP's back Boris Johnson's Brexit deal – so far. *Politico*, 2019. október 22. Online: www.politico.eu/article/mps-back-boris-johnsons-brexit-deal-so-far
- Chappell, Bill – Brakkton Booker: Brexit: Parliament rejects Boris Johnson's call for new elections. *NPR (National Public Radio)*, 2019. szeptember 4. Online: www.npr.org/2019/09/04/757587543/brexit-parliament-members-vote-to-block-johnsons-no-deal-exit
- Corbyn, Jeremy: Let this Bill pass and we will back an election. *Labour*, 2019. szeptember 4. Online: <https://labour.org.uk/press/let-bill-pass-will-back-election-corbyn>
- Cowie, Graeme: The Benn-Burton bill: another Article 50 extension? *House of Commons Library*, 2019. szeptember 4. Online: <https://commonslibrary.parliament.uk/brexit/negotiations/the-benn-burt-bill-another-article-50-extension>
- Egedy Gergely: Brexit: a brit demokrácia próbatétele. *Magyar Szemle*, 29. (2019), 3–4. 6–16. Online: www.magyarszemle.hu/cikk/20190424_brexit_a_brit_demokracia_probatetele
- European Union (Withdrawal) Act 2018. Online: www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/16/section/13/enacted
- Hall, Matthew – David Marsh – Emma Vines: A changing democracy: contemporary challenges to the British political tradition. *Policy Studies*, 39. (2018), 4. 365–382. Online: <https://doi.org/10.1080/01442872.2018.1451504>
- Katz, Gregory: 'Deep regret': Boris Johnson apologizes for missing Brexit. *Associated Press*, 2019. november 3. Online: <https://globalnews.ca/news/6120242/boris-johnson-apology-brexit-deadline>
- Proctor, Kate: What does the Letwin amendment mean for Brexit timetable? *The Guardian*, 2019. október 19. Online: www.theguardian.com/politics/2019/oct/19/what-does-the-letwin-amendment-mean-for-brexit-timetable-boris-johnson
- Stewart, Heather – Daniel Boffey: MPs reject Boris Johnson's attempt to fast-track Brexit deal. *The Guardian*, 2019. október 22. Online: www.theguardian.com/politics/2019/oct/22/mps-reject-boris-johnsons-attempt-to-fast-track-brexit-deal

- Swinford, Steven: Jacob-Rees Mogg to lead Eurosceptic tory MPs and 'hold Government to account' over Brexit. *Daily Telegraph*, 2018. január 16. Online: www.telegraph.co.uk/politics/2018/01/16/exclusive-jacob-rees-mogg-lead-tory-eurosceptic-mps-hold-government
- Szabó Zsolt: A parlament a Brexitben: cselekvő vagy szenvedő alany? *Parlamenti Szemle*, 1. (2016), 2. 96–112. Online: <https://parlamentiszemle.hu/wp-content/uploads/2017/09/parlamenti-szemle-parlamentiszemle-20162-lapszam-2016-02-06cikk.pdf>
- UK Government: Prime Minister's letter to President Donald Tusk. *Gov.uk*, 2019. október 28. Online: www.gov.uk/government/publications/prime-ministers-letter-to-president-donald-tusk-28-october-2019